Gotlands vattenledning

- strategisk samverkan för en hållbar vattenförsörjning på Gotland



Länsstyrelsen Gotlands län

Region Gotland

Förord

Vattenförsörjning är en av Sveriges viktigaste framtidsfrågor. Gotland har under lång tid arbetat aktivt med den och samtidigt blir utmaningarna allt större. Klimatförändringar, ändrade behov och höga krav på samhällets beredskap kräver nya och långsiktiga lösningar som sträcker sig över flera sektorer och ansvarsområden.

För att möta den utvecklingen behöver fler vara med i arbetet. Frågan berör hela samhället och kräver nya arbetssätt.

Därför har Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland tagit initiativ till en strategisk samverkansgrupp – **Gotlands vattenledning**. Syftet är tydligt. Vi vill samla den kompetens, de resurser och de mandat som krävs för att påskynda arbetet med långsiktiga lösningar för Gotlands och Sveriges vattenförsörjning. Det här är en utmaning som ingen enskild aktör i Sverige kan lösa på egen hand.

Ambitionen med den strategiska samverkansgruppen är inte att skapa ytterligare en arena för samtal. Gruppen ska driva arbete framåt och bidra till konkreta resultat. Det gemensamma arbetet ska bidra till att identifiera hinder, skapa gemensamma prioriteringar och påskynda åtgärder både på kort och lång sikt.

Målet är att utveckla lösningar som inte bara gynnar Gotland, utan som också kan bidra till ett hållbart vattenarbete i hela Sverige.

Visby, datum, 2026

Charlotte Petri Gornitzka
Landshövding i Gotlands län

Meit Fohlin
Regionstyrelsens ordförande (S)

Innehåll

GOTLANDS VATTENLEDNING **1**

FÖRORD **2**

SYFTE **4**

STYRANDE DOKUMENT **4**

UPPDRAG **5**

SAMVERKANSMÖTEN **5**

KOMMUNIKATION **6**

DELTAGARE, MÖTEN OCH UPPFÖLJNING **6**

FÖRVÄNTNINGAR **6**

Syfte

Bildandet av denna samverkansgrupp syftar till att skapa en gemensam lägesbild och därigenom stärka förutsättningarna för att genomföra konkreta åtgärder för en långsiktigt hållbar vattenförsörjning på Gotland och i Sverige.

Arbetet för en robust och resilient vattenförsörjning på Gotland samordnas genom detta strategiska samverkansforum där myndigheter, organisationer, näringsliv och forskningsaktörer samverkar för att påskynda genomförandet av prioriterade åtgärder.

Samverkan ska vara resultatorienterad och bidra till konkret genomförande. Forumet ska identifiera behov av nya initiativ och samverkansformer samt främja samarbete kring redan beslutade eller planerade åtgärder. Genom kunskapsutbyte och samordning synliggörs beroenden mellan olika aktörers insatser.

Det säkerhetspolitiska omvärldsläget har ytterligare aktualiserat betydelsen av en hållbar vattenförsörjning. Flera åtgärder är kritiska på kort sikt, samtidigt som långsiktigt hållbara lösningar är avgörande för kommande generationer. Forumet ska därför bidra till att möjliggöra såväl akuta som långsiktiga insatser för att stärka vattenförsörjningens säkerhet och uthållighet.

Styrande dokument

Samverkan utgår i huvudsak från åtgärder som behöver genomföras i enlighet med;

- den regionala utvecklingsstrategin och översiktsplanen

- den regionala vattenförsörjningsplanen för Gotland,

- åtgärdsprogrammet för södra Östersjöns vattendistrikt samt

- delåtgärdsprogrammet för torka och vattenbrist.

Utöver dessa finns flertal styrande dokument för mer specifika verksamheter på Gotland såsom exempelvis VA-plan, klimatanpassningsplan och nödvattenplan för att nämna några.

Uppdrag

Gotlands vattenledning ska:

Skapa en gemensam lägesbild

Informera varandra och skapa en gemensam lägesbild av utmaningarna på Gotland och effekten av åtgärderna som vi arbetar med. Vi behöver se en förbättrad situation på kort och lång sikt av vårt arbete för en ökad beredskap och långsiktigt hållbar vattenförsörjning.

Samordna och initiera åtgärder

Undvika överlapp och säkerställa att aktörernas åtgärder förstärker varandra samt att hålla varandra informerade vid ändrad lägesbild.

Möjliggöra genomförande

Säkerställa att ansvariga aktörer har resurser, mandat och stöd att driva sina åtgärder framåt. Gotland som plats ska vara en hub för pilotprojekt och aktörerna kan inspirera andra och varandra till nya initiativ genom att kommunicera vårt arbete gemensamt.

Följa upp åtgärder

Systematiskt stämma av status på åtgärder i gällande program, identifiera förseningar och undanröja hinder.

Samverkansmöten

Varje möte utgår från an aktuell lägesbild och status av åtgärderna kopplade till de styrande dokumenten.

Mötet fokuserar på:

• Aktuellt vattenläge och lägesbild från ansvariga aktörer.

• Gemensam statusgenomgång: vad är genomfört, vad är försenat, vilka beslut krävs?

• Identifiering av hinder och vem som kan lösa dem. Arbetsgrupper eller samverkan som behöver ske utöver samverkansmöten.

• Rådgivning till aktörer och arbetsgrupper till nästa möte.

Beredningsgruppen (Länsstyrelsen och Region Gotland) håller

åtgärdsplanen uppdaterad och ansvarar för att åtgärdsstatus alltid är känd inför möten.

Kommunikation

Varje aktör kommunicerar utifrån sitt eget uppdrag. Gemensam kommunikation i samverkansgruppens namn sker endast efter gemensamt beslut i forumet. Länsstyrelsen och Region Gotland ansvarar gemensamt för kommunikation kopplad till forumet. Samarbetet i samverkansgruppen får gärna lyftas som en möjliggörare i aktörernas egna kanaler.

Deltagare, möten och uppföljning

Deltagare	**Möten**	**Uppföljning**
Länsstyrelser, Region Gotland, Vattenmyndigheten, HaV, SGU, SMHI, MCF, Livsmedelsverket, Försvarsmakten, Jordbruksverket, SLU, Naturvårdsverket, Boverket, Regeringskansliet, Uppsala universitet, KTH, LRF Gotland, Svenskt vatten, Svenskt näringsliv, Tillväxt Gotland, Nordkalk, SMA, Heidelberg materials, Gotlands Bryggeri, Foodmark, Protos, Arla, Gotlands besöksnäring, Blått centrum Gotland, Gotland grönt centrum, Gotlands Hem, Leader Gute	2-4 gånger per år. Ordförande: Landshövdingen. Vice ordförande: Regionstyrelsens ordförande. Deltagare: Representanter på strategisk nivå.	Åtgärdsstatus sammanställs och redovisas vid varje möte. Forumet utvärderas årligen från hösten 2026. Beredningsgruppen ansvarar.

Förväntningar

Samtliga deltagare ska i samverkansforumet:

• Se till helheten – vad som är bäst för Gotland och Sverige, inte enbart den egna organisationen.

• Vara väl förberedd och ha förankrat material inom den egna organisationen före mötet.

• Ta ansvar för sina åtgärder och återrapportera tydligt om status och hinder.